

N:o 17.

Ank. till Riksd. kansli den 4 mars 1891, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 2 § i utsökningslagen den 10 augusti 1877.

I 2 § utsökningslagen den 10 augusti 1877 stadgas: »Utmättningsman är å landet kronofogde, hvar inom sitt tjenstgöringsområde, och i stad stadsfogde. Erfordras i stad mer än en stadsfogde, bestämme Konungen deras antal och omfånget för hvarderas befattning.

Utmättningsman har att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning».

I 3 och 4 §§ samma lag föreskrifves vidare, bland annat: »3 §. Kronofogde eger att för bestämdt fall till utmättningsman i sitt ställe sätta länsman eller annan man, som af konungens befallningshafvande antagen är; svare dock vid utmätning kronofogden sjelf för redovisningen och för skada, som af utmättningsmannens fel eller försummelse kan komma. Ej må kronofogde åt annan uppdraga försäljning af utmätt fast egendom eller fördelning af köpeskillingen därför, ej heller fördelning af köpeskillning för utmätt lös egendom i fall, då enligt 119 eller 120 § sammanträde för köpeskillingens fördelning erfordras».

»4 §. Konungens befallningshafvande ege för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar

i kronofogdes ställe vara utmätningsman. Om sålunda förordnad utmätningsman gälle hvad i denna lag om kronofogde stadgas; dock må han ej i sitt ställe sätta annan man och ej heller, med mindre förordnandet innehåller särskildt medgifvande, befatta sig med försäljning af utmätt fast egendom eller med fördelning af köpeskilling för utmätt egendom i fall, som i 3 § 1 mom. omförmäles».

Vid flere föregående riksdagar hafva motioner varit väckta om ändring af ofvan anförda 2 § utsökningslagen derhän, att länsmännen, hvar inom sitt distrikt, måtte tilläggas rättighet att verkställa utmätning och försäljning af utmätt lösegendom, då de derom af fordringsegare anlitades. Till stöd för dessa framställningar har hufvudsakligen blifvit anfördt, att dryga kostnader i allmänhet uppstode och måste uppstå, om kronofogdarne i sina ofta vidsträckta fögderier skulle verkställa utmätningar och derefter försäljning af utmätt lösegendom. Så väl utmätningssökandens som gäldenärens och andre rättsegandes intressen bevarades mycket bättre, om utmätning och försäljning af lösegendom kunde ske på ett sådant sätt, att det minsta möjliga af tillgångarne åtginge till utmätnings- och försäljningskostnader. Det kunde icke med skäl sägas ligga i någondera partens eller allmänhetens intresse, att en, vare sig rik eller fattig, skulle betala stora kostnader för utmätning eller försäljning af utmätt lösegendom och att detta sålunda helst borde ske till de högre aflönade tjänstemännen. Det vore påtagligt, att dessa kostnader för förrättningen blefve betydligt mindre, om länsmännen, som ju hade mycket mindre distrikt än kronofogdarne, verkställde förrättningen; och för betryggande af rättsegarnes säkerhet syntes dessutom vara skäl ålägga länsmännen att ställa lika hög uppbördsborgen som kronofogdarne. Om Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen begagnade sig af den i 4 § utsökningslagen dem medgifna rätt att förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar verkställa utmätning, så vore nog det öfverklagade hjälpt; men som det visat sig, att i hela riket högst få personer erhöle sådant förordnande, ja i åtskilliga vidsträckta län icke en enda, syntes den föreslagna ändringen af högsta behof påkallad.

Motionerna hafva emellertid städse af lagutskottet afstyrkts samt utan votering afslagits vid 1887, 1888 och 1889 årens riksdagar af båda

kamrarne och vid sistlidne riksdag af Första Kammaren, hvaremot Andra Kammaren med 106 röster emot 74 beslöt återremiss till utskottet.

Under åberopande af hvad till stöd för ifrågavarande framställning blifvit anfördt, har nu motionären i ämnet vid sistlidna och 1889 årens riksdagar, herr *J. Bromée* uti en inom Andra Kammaren väckt och till lagutskottet hänvisad motion, n:o 134, hemställt, att Riksdagen ville för sin del besluta, att § 2 i utsökningslagen den 10 augusti 1877 måtte ändras och erhålla den lydelse, att länsmännen, hvar inom sitt distrikt, må ega rättighet verkställa utmätning och försäljning af utmätt egendom, då de derom af fordringsegare anlitas.

I likhet med hvad i dess förut afgifna utlåtanden i anledning af framställningar i förevarande ämne skett, anser sig utskottet jemväl nu böra erinra om följande förhållanden.

I det förslag till ny utsökningslag, som af Kongl. Maj:t framlades för 1877 års riksdag, hade 2 § följande lydelse: »Utmättningsman är å landet och i stad, som under landsrätt lyder, kronofogde och i öfriga städer stadsfogde. Utmättningsman har att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning». Något stadgande, som motsvarade den nuvarande 4 § i utsökningslagen, fans icke i förslaget.

Det särskilda utskott, som tillsattes för behandling af den kongl. propositionen, yttrade i sitt deröfver afgifna utlåtande (n:o 2 sid. 62) följande i afseende å de föreslagna 2 och 3 §§:

»I likhet med de föregående lagförslagen föreskrifver äfven det kongl. förslaget att å landet endast kronofogde får vara utmättningsman. Han får visserligen sätta annan i sitt ställe, men denna lättnad för kronofogden är dock förenad med skyldighet för honom att ansvara för skada, som af vikariens fel eller försummelse kan komma, och den part, hvilken för utfående af sin rätt är nödsakad att anlita exekutiv myndighets biträde, måste i allt fall alltid först vända sig till den ordinarie utmättningsmannen. Uppenbart torde dock vara, att detta kan inom fögderier af större utsträckning och således framför allt inom de norra länen medföra ej blott för

kronofogden stora svårigheter att kunna med tillbörlig uppmärksamhet följa de många förrättningar, som han måste till vikarie öfverlemna, utan äfven för den enskilde betydlig så väl tidsutdrägt som kostnad, och utskottet har därför ansett sig böra tillse, om icke ändring härutinnan kunde åstadkommas. Tvenne utvägar finnas. Den ena är att göra hvarje länsman till ordinarie utmättningsman jemte kronofogden, så att borgenären finge, allt efter hvad han funne för sig beqvämligast och det större eller mindre förtroende han hyste för den ene eller andre, anlita hvilkendera utmättningsmannen han ville. Mot en sådan anordning möta dock stora hinder och svårigheter. Om än många af de nuvarande länsmännen ega både de insigter och den ekonomiskt oberoende ställning, som man måste fordra hos tjänstemän, hvilka skola *på eget ansvar* verkställa förrättningar, så pass ingripande i den enskildes rätt som utmätningar och dylikt, kan dock detta ej antagas vara fallet med alla länsmän, minst med de unga, ofta nästan alldeles oerfarna män, som konungens befallningshafvande vid inträffade ledigheter, förfall etc. måste förordna att uppehålla länsmanstjensten. Och den valrätt, utmätningssökanden skulle ega, innebär ej heller tillräckligt korrektiv i detta hänseende, ty det är ej blott utmätningssökandens utan äfven gäldenärens och andra rättsegandes intresse, som måste bevaras. Skulle genom lagens bud alla länsmän förklaras vara utmättningsmän, blefve det därför enligt utskottets åsigt nödvändigt att äfven för dem höja kompetensvilkoren, fordra uppbördsborgen o. s. v. Härigenom skulle dock de antydda betänkligheterna endast i fråga om de länsmän, som derefter tillsattes, komma att undanrödjas; hvarjemte de ökade kompetensfordringarna ovilkorligen måste framkalla behovet af en högst väsentlig förbättring i länsmännens lönevilkor, och hvilken utgift detta skulle medföra för statsverket, torde tillräckligt framgå deraf, att länsmanstjensternas antal uppgår till öfver 500. Då vidare hvarje länsman skulle föra utmättningsdiarium, blefve i följd häraf det konungens befallningshafvande åliggande granskningsbestyret så betydligt förökadt, att fråga kunde uppstå, huru vida med den nuvarande organisationen af länsstyrelserna tillräckliga arbetskrafter dertill finnas. Den omständighet, att inom samma distrikt funnes två behöriga utmättningsmän, skulle derjemte lätt kunna medföra åtskilliga förvecklingar; samma fastighet kunde t. ex. komma att utmätas af kronofogden och länsmannen, utan att någondera hade kännedom om den andres åtgärd, och hvardera därför särskildt förordnade syssloman för uppbärande af räntor och hyror o. s. v. Den andra utvägen är att åt Konungens befallningshafvande medgifva rätt att, när särskilda omständigheter, såsom fögderiets vidsträckthet, det för-

troende, någon viss länsman lyckats tillvinna sig, eller annat dylikt dertill föranleda, förordna länsman eller annan person att för visst distrikt eller visst fall i kronofogdes ställe på eget ansvar vara utmättningsman; och utskottet har så mycket hellre ansett sig böra tillstyrka denna utväg, som dylik rätt, om än i något mindre omfattning, redan finnes i gällande landshöfdingeinstruktion konungens befallningshafvande medgifven. Härigenom kan, der behof af annan utmättningsman än kronofogden förefinnes, den åsyftade lättnaden beredas parterna utan de olägenheter, som den andra utvägen skulle medföra. Några förvecklingar mellan kronofogden och den särskildt förordnade utmättningsmannen behöfva ej uppstå, ty om denne är förordnad för visst distrikt, blifver han der ensam utmättningsman, och afser förordnandet visst fall, lär ej konungens befallningshafvande underlåta att derom underrätta kronofogden. Och i den personalkännedom, som konungens befallningshafvande måste ega rörande de dem underordnade länsmännen, eger man tillräckliga garantier för att inga andra än fullt lämpliga personer förordnas, och att således parternas säkerhet varder bevarad. Med hänsyn just till den nära kännedom, konungens befallningshafvande eger angående de personer, som varda förordnade, har ock utskottet ansett, att åt konungens befallningshafvande bör kunna öfverlemnas att efter omständigheterna utsträcka förordnandet att gälla alla de exekutiva förrättningar, kronofogden är behörig att verkställa; den enda ovilkorliga inskränkningen i den särskildt förordnades befogenhet, som utskottet funnit böra stadgas, är, att han ej får sätta annan i sitt ställe. Bestämmelserna angående den rätt, som sålunda enligt utskottets åsigt bör tillkomma konungens befallningshafvande att förordna särskild utmättningsman, hafva intagits i en ny §, hvilken ansetts lämpligen böra få sin plats efter 3 §».

På dessa grunder hemställde särskilda utskottet, att Riksdagen måtte för sin del antaga den lydelse af 2, 3 och 4 §§, som dessa paragrafer nu ega.

De skäl, hvilka särskilda utskottet vid 1877 års riksdag anförde mot lämpligheten af att tillägga länsmännen en med kronofogdarnes sidoordnad befogenhet i utmättningsärenden, synas lagutskottet fortfarande ega full giltighet, och vill utskottet för egen del endast tillägga att, enligt hvad utskottet har sig bekant, kronofogdar ofta begagna sig af den i 3 § af ifrågavarande lag dem medgifna rätt att sätta länsman i sitt ställe och i sådant afseende till länsmännen i vederbörande distrikt öfverlemna de verkställighetsåtgärder, som der kunna förekomma. På grund häraf och då utskottet är förvissadt att, der sådant på grund af ett fögderis vidsträckthet

eller andra omständigheter finnes af verkligt behof påkalladt, konungens befallningshafvande icke vägrar att, enligt bestämmelsen i ofvan anförda 4 § utsökningslagen, förordna till utmättningsman för visst område eller för ett bestämdt fall länsman, derest nämnda myndighet för honom hyser förtroende, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 4 mars 1891.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.
